

Puntdevista 20. La tornada de vacances, un moment per a la reflexió pedagògica (13/9/2017)

Deia en un escrit anterior que l'educació no fa vacances i que aquest període de vida al marge de l'escola significa per als nens i adolescents l'oportunitat per posar a prova els hàbits socials adquirits, tant en el marc familiar com en els diversos ambients socials. Per a un observador és una oportunitat per constatar el nivell d'autonomia, de responsabilitat, de respecte als altres i al medi ambient, ... que exerceix cadascú, petits i grans, i treure'n les pertinents conclusions pedagògiques.

Ben segur que s'han pogut observar comportaments per a tots els gustos, com segurament caldria esperar donada la diversitat de models que conviuen en el món actual. A la sí de les nostres pròpies famílies ja els podem constatar, però encara més quan es viatja i s'han de compartir transports públics, bars i restaurants, sales d'hotels, piscines, platges, ... Centrats ara solament en els més joves, trobem des de la justificada expressió "amb aquests nois i noies es pot anar arreu", fins a situacions que manifesten la manca d'hàbits socials que impliquen pensar amb els altres, i algunes situacions que són fruit dels temps i que criden a la reflexió.

L'escena es situa en un restaurant. Arriben el pare, la mare i un fill (suposo) adolescent que porta posats uns auriculars a les orelles i una tauleta a la ma que atrau la seva total atenció. Seuen en una taula i el noi segueix centrat en la tauleta de manera permanent, solament la interrompeix uns instants per demanar el seu menjar. La parella d'adults gairebé no parlen entre ells i no fan cap advertència al noi que deixi de mirar la tauleta, el seu únic centre d'atenció. Així es desenvolupa tot l'àpat. Marxaren com havien arribat. Què podem reflexionar al respecte?

Sense caure en catastrofismes, resulta evident que aquesta mateixa tecnologia que ens permet està comunicats permanentment es pot convertir en un obstacle per a la comunicació amb els més propers, si s'erigeix en una oportunitat d'aïllament personal, que porta implícit un menyspreu vers els qui ens envolten. I si es tracta dels pares, en un menyspreu per tot el que poden representar de respecte, de diàleg sobre qüestions compartides... Evidentment, la responsabilitat correspon als adults l'advertir de totes aquestes implicacions de comportaments com els descrits.

Ara ens situem en un altre restaurant, el d'un hotel on hi ha un bufet lliure a l'hora de sopar. Hi ha nens petits acompanyats dels pares que, sota la seva vigilància, van agafant el menjar de manera correcta i equilibrada; uns altres van sols, seleccionant solament allò que els agrada més, triant i remenant, tornant menjar ja posat al plat a la safata original, agafant coses amb les mans, ... mentre els pares (o son avis?) mengen tranquil·lament a taula, sense cap preocupació. Hi ha alguna lliçó pedagògica a treure?

Naturalment que cal fomentar l'autonomia personal en els infants i els bufets lliures en són una ocasió més per fer-ho, però, com en altres situacions, s'ha de realitzar de manera progressiva, vetllant inicialment pel bon ús que l'infant en faci de la llibertat atorgada. La llibertat d'escollir el menjar ha de permetre

consolidar els hàbits de la alimentació equilibrada, de la proporcionalitat en la quantitat, del respecte a les normes higièniques que regeixen en les situacions compartides, etc. I això no ha de ser flor d'un dia, encara que algun dia concret es pugui permetre un cert excés, mai vulnerant les normes que afecten als altres. Els capricis purs en el menjar són una manifestació palesa del nivell al que arriben els capricis en la vida general dels infants, i no tant infants.

L'educació és una tasca difícil en aquests temps, quan són tantes les situacions que afavoreixen la temptació de relaxar-nos en l'exercici de les funcions educatives. I les vacances afavoreixen aquest relaxament donat el trencament dels horaris, l'accés a llocs diferents, la informalitat en certs comportaments, ... la qüestió és que confiar que certs excessos comesos aquests dies seran esmenats fàcilment al tornar a la vida ordinària, suposa massa optimisme i la reconducció no està garantida. No es tracta de mantenir la disciplina rígida vers els infants, i no tant infants, en tot moment i situació; a tots ens convé gaudir d'unes certes llicències en aquests temps de vacances que trepitgem hotels, apartaments, llocs inhabituals, mengem un tant anàrquicament, vestim de manera informal, dormim en horaris distints als quotidians. Però sempre sense baixar la guàrdia i pensant amb les possibles repercussions dels actes comesos, sobre un mateix i sobre els altres. La comoditat, l'escapolir les possibles situacions d'haver de dir que no, mai no es poden justificar en els educadors responsables.

Les vacances s'han acabat per a moltes famílies. Pensar sobre les seves conseqüències en l'educació general dels nostres fills i nets, forma part d'aquesta responsabilitat que hem adquirit pel sol fet de ser pares, avis i també altres familiars pròxims, és clar. No podem fiar-ho tot a l'escola, si bé ara compartirem amb ella una part de les tasques educatives. L'escola sola mai no podrà suplir l'acció sistemàtica, envoltada amb l'exemple i l'afecte, que es pròpia de l'educació familiar.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)